

Wereldoriëntatie en burgerschap

Hoe kun je burgerschap aan bod laten komen binnen wereldoriëntatie? Hieronder wordt beknopt beschreven hoe en op wat voor manier 'integratie' en 'actief burgerschap' aan bod komen in de thema's van Blink Wereld. Zowel in geschiedenis, aardrijkskunde als natuur en techniek zijn er diverse aanknopingspunten te vinden.

Allereerst wordt hieronder aangegeven wat er in de kerndoelen staat over burgerschap (zo is 'burgerschap' geen apart kerndoel, maar kun je elementen van burgerschap zien in andere kerndoelen) en vervolgens wordt toegelicht in welke thema's van Blink Wereld je welke onderwerpen terug vindt.

De kerndoelen

In de inleidende tekst van de kerndoelen bij 'Oriëntatie op jezelf en de wereld' staat onder andere het volgende over burgerschap en sociale integratie:

'Kinderen zijn nieuwsgierig. Ze zijn voortdurend op zoek om zichzelf en de wereld te leren kennen en te verkennen. Die ontwikkelingsbehoefte is een aangrijpingspunt voor dit leergebied. Tegelijk stelt de samenleving waarin kinderen opgroeien haar eisen. Kinderen vervullen nu en straks taken en rollen, waarop ze via onderwijs worden voorbereid. Het gaat om rollen als consument, als verkeersdeelnemer en als burger in een democratische rechtstaat.'

Kennis over en inzicht in belangrijke waarden en normen en weten hoe daarnaar te handelen, zijn voorwaarden voor samenleven. Respect en tolerantie zijn er verschijningsvormen van.

Bij het leren kennen van de wijze waarop mensen hun omgeving inrichten, spelen economische, politieke, culturele, technische en sociale aspecten een belangrijke rol. Het gaat daarbij om datgene wat van belang is voor betekenisverlening aan het bestaan, om duurzame ontwikkeling, om (voedsel)veiligheid en gezondheid en om technische verworvenheden.'

Deze manier van kijken en denken zit in alle thema's van Blink Wereld verweven; het gaat niet alleen om inhoud en stof, maar zeker ook om hoe en waar je dit terugziet in de echte wereld om je heen en wat je daar zelf van vindt.

Daarbij is het nog goed om op te merken dat de manier waarop de lessen opgezet zijn (zelf onderzoeken, er zelf goed over nadenken) zich goed lenen voor het verbinden van actief burgerschap. Dat betekent dat je geen losse methode voor burgerschap aanschaft, maar zelf bekijkt hoe je vanuit de thema's en vanuit je eigen visie als school bepaalde onderwerpen kunt verbinden.

In de kerndoelen focust Blink Wereld op Natuur en techniek (kerndoel 40 t/m 46, natuur en techniek), Ruimte (kerndoel 47 t/m 50; aardrijkskunde) en Tijd (kerndoel 51 t/m 53; geschiedenis). Daarnaast is er Mens en Samenleving (kerndoel 34 t/m 39 – zie hieronder). Dat zijn de volgende doelen die wij - bewust - niet pretenderen af te dekken, maar die voor een deel wel aan bod komen, omdat ze heel duidelijk te maken hebben met de andere kerndoelen en met de manier waarop in Blink Wereld met de inhoud wordt omgegaan.

34. De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

35. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

36. De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

37. De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

38. De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.

NB kerndoel 38 is tussentijds nog als volgt aangescherpt: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

39. De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu

Vanuit onze methodes kunnen we aangeven welke thema's passen bij de inleidende tekst van de kerndoelen en bij de kerndoelen Mens en Samenleving. Dat kan je als school aanknopingspunten geven om een goede afweging te maken over hoe je de kerndoelen Mens en Samenleving wilt invullen.

Het minst vertegenwoordigd zijn kerndoel 34 (het onderdeel psychische gezondheid – vaak gaat het dan om hoe je met elkaar omgaat, bv Vreedzame School) en kerndoel 35 het deel Verkeer (daar zijn aparte methodes voor). De rest is te koppelen aan de thema's, maar natuurlijk geheel afhankelijk van hoe je dit als school zelf invult.

Natuur en techniek

- Thema 5.1: kinderen zien hoe uniek onze wereld is - en dat we daar zuinig op moeten zijn. Zie kerndoel 39.
- Thema 5.3: het wonderlijke lichaam. Zie kerndoel 34.
- Thema 6.1 en 7.1 en 8.1: over voedselketen en kringlopen & de natuur. Goede basis voor kerndoel 39.
- Thema 6.3: De limonadefabriek, waar oa je 'voetafdruk' aan bod komt. Zie kerndoel 39.
- Thema 7.3: Seks enzo. In dit thema gaat het vooral over voortplanting – hier kun je als school er voor kiezen om ook seksualiteit te bespreken. Zie kerndoel 38.
- Thema 8.2: Slimme sporters. Over lichaam, gezond eten, bewegen etc. Zie kerndoel 34.
- Algemeen over de thema's van techniek: hier komt regelmatig terug hoe er omgegaan kan worden met 'afval' (cradle to cradle). Zie kerndoel 39.

Aardrijkskunde

- Thema 5.3 en thema 5.4: kinderen leren waar hun eten vandaan komt (hoe het wordt geproduceerd) en dat grondstoffen van over de hele wereld komen. Hier ontstaat het bewustzijn als consument. Zie kerndoel 35. Maar ook wat de kosten van vervoer zijn, in geld en in vervuiling. Zie kerndoel 39.

- Thema 6.4: 'Kijk op de wereld' – het gehele thema gaat over verschillende culturen en over (voor)oordelen. In les 3 komen de verschillende grote wereldreligies aan bod: Christendom, Islam, Jodendom, Boeddhisme en Hindoeïsme. Zie kerndoel 38.
- Thema 7.2: Klimaatkwesities. Zie kerndoel 39.
- Thema 7.3: Europa. Zie kerndoel 36 - Europese staatsinrichting.
- Thema 7.4: globalisering. Zie kerndoel 35, rol als consument.
- Alle thema's in groep 8: in ieder thema wordt een ander continent behandeld. Leerlingen maken uitgebreid kennis met de werelddelen en zien verschillen en overeenkomsten tussen mensen. Zie kerndoel 38.

Geschiedenis

- Algemeen: in alle thema's zitten regelmatig opdrachten waarin van leerlingen wordt gevraagd zich in te leven in anderen. Zie oa kerndoel 37 en 38.
- Geschiedenis groep 7: in tegenstelling tot de meeste methodes besteden wij meer lessen aan de laatste twee tijdvakken (Tijdvak van Wereldoorlogen en Tijdvak van Televisie en Computer), omdat de gebeurtenissen hier van grote invloed zijn op onze samenleving nu. Het besef hiervan leidt tot beter begrip en inzicht in de samenleving. Zie kerndoel 36, 37 en 38.
- Thema 7.3 les 2: de opkomst van massamedia en reclame. Hier is een link te leggen naar kerndoel 35; rol als consument.
- Thema 7.4 les 3: over gastarbeiders in de jaren '60 en '70 en ontstaan van de multiculturele samenleving. Zie kerndoel 38.
- Thema 8.2: Eigenwijze burgers, over macht en democratie; behandeld door middel van diverse tijdvakken. Hierin zit een rechter als 'master' die toelicht hoe ons rechtssysteem in elkaar zit en waarom dat belangrijk is. Zie kerndoel 36 - Nederlandse staatsinrichting.
In les 4 – Liefdevolle demonstranten - bekijken de kinderen hoe homo's en vrouwen opkwamen voor hun rechten en gelijke behandeling. Dit is een goed aanknopingspunt om het over seksuele diversiteit te hebben. Zie kerndoel 38.
- Thema 8.4: een kijkje in de wereldgeschiedenis - hierin zien kinderen dat er ook buiten Nederland en Europa de afgelopen eeuwen van alles is gebeurd. Dit verbreedt hun blik. Dit is iets dat niet in andere methodes geschiedenis zit. Dit raakt kerndoel 38; je blik wordt breder dan die van Nederland en West-Europa.